

Β' ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΥ

«Δήλωση και έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημοσίων λειτουργών και υπαλλήλων, ιδιοκτητών μέσων μαζικής ενημέρωσης και άλλων κατηγοριών προσώπων»

Με το υπό εξέταση σχέδιο νόμου τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι διατάξεις του ν. 2429/1996, και των τροποποιήσεών του, για τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης ορισμένων κατηγοριών προσώπων, «με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και την ενδυνάμωση της δημοκρατίας», όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στην αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει το νομοσχέδιο.

Το νομοσχέδιο αποτελείται από 10 άρθρα. Διαδοχικά ορίζονται οι υποχρεώσεις σε δήλωση περιουσιακής κατάστασης, το περιεχόμενο της υποβαλλόμενης δήλωσης, τα όργανα και η διαδικασία ελέγχου, οι ποινικές κυρώσεις και η διαδικασία επιβολής τους, ο καταλογισμός από το Ελεγκτικό Συνέδριο, οι περιορισμοί διενέργειας χρηματιστηριακών συναλλαγών, ειδικές, μεταβατικές και τελικές διατάξεις.

Σκοπός του νομοσχεδίου αυτού, όπως άλλωστε και των προγενέστερων τροποποιούμενων νόμων, είναι η διαφάνεια στον δημόσιο βίο, η οποία επιτυγχάνεται με μια ενδελεχή και λεπτομερειακή εξέταση του «πόθεν έσχες» των υπόχρεων, κατά το νομοσχέδιο, προσώπων, από ανεξάρτητα όργανα, η σύνθεση των οποίων, με τη συμμετοχή ανωτάτων δικαστικών λειτουργών αλλά και την επικουρία ορκωτών ελεγκτών, εγγυάται την αμεροληψία, την αντικειμενικότητα αλλά και την πληρότητα του ελέγχου.

Τυχόν διαπίστωση, από τα ελεγκτικά όργανα, παρανόμως κτηθέντων περιουσιακών στοιχείων ή παράνομου προσπορισμού σε τρίτο πρόσωπο περιουσιακού οφέλους με χρήση της ιδιότητας του ελεγχομένου συνεπάγεται

2

ποινική ευθύνη, καθώς και καταλογισμό από το αρμόδιο τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Η εν γένει κατάστροψη και διατύπωση των διατάξεων του νομοσχεδίου δεν προκαλεί ιδιαίτερο νομικό σχολιασμό. Προβληματισμό, εν τούτοις, χωρίς όμως αυτός να άγεται και σε κατάφαση παραβιάσεως κανόνων του Συντάγματος, θα μπορούσε να γεννήσει η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 3 Νσχ.

Κατά τη διάταξη αυτή, «Η δημοσίευση στον τύπο των παραπάνω δηλώσεων επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι δημοσιεύεται ολόκληρο το κείμενό τους. Δεν είναι επίσης επιτρεπτή η επιλεκτική δημοσιοποίηση ονομαστικών στοιχείων.»

Ο δικαιοπολιτικός στόχος της διάταξης είναι προφανής: να μην δημοσιεύονται επιλεκτικά ορισμένα στοιχεία της δήλωσης, τα οποία θα μπορούσαν να δημιουργήσουν εντύπωση στην κοινή γνώμη, χωρίς παράλληλη παράθεση και του τρόπου (ενδεχομένως, απολύτως νόμιμου) απόκτησής των.

Από καθαρή, όμως, νομική σκοπιά θα μπορούσαν να διατυπωθούν οι ακόλουθες σκέψεις.

Η διαφάνεια της πολιτικής και, εν γένει, δημόσιας ζωής και το «πόθεν έσχες» δεν στοχεύουν, κατ'αρχήν, στο να καταστήσουν δημοσίως γνωστή την περιουσιακή κατάσταση των υποχρέων προς δήλωση, η οποία από μόνη της δεν εμπεριέχει τίποτα το μεμπτό, αλλά να εμποδίσουν, να στηλιτεύσουν και να τιμωρήσουν την παράνομη συναλλαγή και τη χρησιμοποίηση της θέσης κάποιου για να προσπορίσει στον εαυτόν του ή σε τρίτον, παράνομο περιουσιακό όφελος. Η όποια περιουσιακή κατάσταση του καθενός, εφόσον τα περιουσιακά στοιχεία έχουν αποκτηθεί με νόμιμο τρόπο, δεν αποτελεί, και δεν πρέπει να αποτελεί, δεδομένο δημοσιοποιήσιμο. Εάν, όμως, ο περιορισμός, με τη δημοσιοποίηση της δήλωσης, της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της προσωπικότητας μπορεί να δικαιολογηθεί από το υπέρτερο αγαθό της διαφάνειας της πολιτικής και δημόσιας ζωής για τους αυτούς βούλως εμπλεκόμενους στη δημόσια ζωή, η επέκτασή του και σε τρίτους χρήζει, ίσως, ειδικής αιτιολογίας.

Το ζήτημα δεν είναι εάν θα πρέπει οι σύζυγοι και τα ανήλικα τέκνα να υπόκεινται σε έλεγχο. Ευνοήτως, πρέπει να υπόκεινται. Το ζήτημα είναι, εάν οι δηλώσεις τους επιτρέπεται να δημοσιεύονται, έστω και καθ'ολοκληρίαν και όχι επιλεκτικά. Τίθεται, με άλλα λόγια, το ζήτημα, εάν είναι δυνατόν να γίνει δεκτό, ότι η επαγγελματική, πχ., δραστηριότητα ενός προσώπου και οι εξ αυτής απολαβές μπορούν να γίνουν γνωστές ανά το πανελλήνιο, εκ μόνου του λόγου ότι ο/η σύζυγός του είναι δημόσιο πρόσωπο κατά τους όρους του νομοσχεδίου. Όταν, μάλιστα, η ευχέρεια αυτή για δημοσίευση της δήλωσης είναι ανεξάρτητη του εάν διαπιστώθηκε από το αρμόδιο ελεγκτικό όργανο

παράβαση νόμου. Διότι, εάν διαπιστωθεί παράβαση νόμου, τότε η ανάγκη διαφάνειας της πολιτικής ζωής όχι μόνον επιτρέπει, αλλά και επιβάλλει τη δημοσιοποίηση.

Με την ίδια, ή και μεγαλύτερη, ένταση τίθεται το ζήτημα και για τα ανήλικα τέκνα του ζεύγους.

Είναι προφανές, ότι εδώ τίθεται θέμα στάθμισης έννομων αγαθών, η οποία ανάγεται, βέβαια, στη διακριτική ευχέρεια του νομοθετικού οργάνου υπό τον έλεγχο της δικαστικής εξουσίας.

Αθήνα, 8 Δεκεμβρίου 2003

Ο εισηγητής,
Προϊστάμενος του Β΄ Τμήματος
Στέφανος Ι. Κουτσομπίνας
Επικ. Καθηγητής Νομικής Θράκης

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Αστέρης Πλιάκος
Αν. Καθηγητής Οικονομικού Παν/μίου Αθηνών

Για το Επιστημονικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Καθηγητής Κώστας Μαυριάς